

Затверджено на засіданні кафедри права та публічного управління
Протокол № 1 від 29.08.2023.

В. о. завідувача кафедри

Світлана ХОДАК

Розробник:

к. ю. н., старший викладач кафедри

права та публічного управління

д. ю. н., професор, професор кафедри

права та публічного управління

к.ю.н., доцент кафедри права та

публічного управління

к.ю.н., доцент кафедри права та

публічного управління

к.ю.н., доцент кафедри права та

публічного управління

д.ю.н., професор кафедри права та

публічного управління

к.ю.н., доцент кафедри права та

публічного управління

к. ю. н., доцент, професор кафедри

права та публічного управління

к.ю.н., доцент, доцент кафедри права

та публічного управління

Світлана ХОДАК

Людмила АНДРУСІВ

Ігор ОГЕРУК

Андрій ГАБУДА

Христина ПЩИК

Роман ЛУЦЬКИЙ

Сергій РЕПЕЦЬКИЙ

Олександр ОСТРОГЛЯД

Олександр ЗАГУРСЬКИЙ

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОП

Людмила АНДРУСІВ

СХВАЛЕНО НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЮ РАДОЮ

Голова Науково-методичної ради

ЗВО «Університет Короля Данила»

Протокол № 1 від 1 вересня 2023 р.

Ярослав ШТАНЬКО

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни. Програма навчальної дисципліни включає 16 змістових модулів: в яких викладені актуальні проблеми конституційного права України, адміністративного права України, адміністративного судочинства в Україні, міжнародного публічного права, міжнародного захисту прав людини, цивільного права України, цивільно процесуального права України, трудового права України, міжнародного приватного права, кримінального права України, кримінально процесуального права, міжнародного кримінального права включаючи міжнародне співробітництво у сфері запобігання злочинності, загальних етичних вимог правничої професії. Особлива увага приділяється основним напрямкам розвитку національної та міжнародної правової політики, змінам внесеним в національне та міжнародне законодавство.

Метою вивчення навчальної дисципліни є поглиблення знань студентів та опанування основних проблемних питань з: конституційного права України, адміністративного права України, адміністративного судочинства в Україні, міжнародного публічного права, міжнародного захисту прав людини, цивільного права України, цивільно процесуального права України, трудового права України, міжнародного приватного права, кримінального права України, кримінально процесуального права, міжнародного кримінального права включаючи міжнародне співробітництво у сфері запобігання злочинності, загальних етичних вимог правничої професії.

Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни є поглиблення засвоєних студентами основних засад національного та міжнародного законодавства, а також розгляд та вирішення основних проблемних аспектів національного та міжнародного законодавства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- 1) провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, наукові школи та фундаментальні праці у галузях національного законодавства
- 2) основні поняття, правові категорії та засади права в Україні;
- 3) основні тенденції розвитку законодавства;
- 4) проблеми національної та міжнародної правової політики;
- 5) сучасні проблеми правозастосовчої практики;
- 6) новітні наукові досягнення в галузях права;
- 7) функції судової влади в національному та міжнародному судочинстві;
- 8) теорію прийняття процесуальних рішень, вимоги закону до їх структури;

вміти:

- аналітично оцінювати актуальні проблеми національного права;
- визначати проблемні питання та формувати шляхи їх подолання;
- використовувати наукові розробки теорії при тлумаченні та застосуванні норм національного та міжнародного законодавства;
- з нових дослідницьких позицій сформулювати загальну методологічну базу власного наукового дослідження актуальних проблем права, усвідомлювати його актуальність, мету і значення для розвитку правової

усвідомлювати його актуальність, мету і значення для розвитку правової науки та суміжних галузей знань, суспільно-політичного, економічного життя, національної чи світової духовної культури;

- організувати виконання прийнятих рішень.

Професійні компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни «Національна та міжнародна правова політика» (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПІ «Право», введеної в дію ЗВО «Університет Короля Данила» «___» _____ 2023 року, Наказ № _____).

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
СК 4 Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.	ПРН 1 Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.
СК 5 Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.	ПРН 7 Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання. ПРН 10 Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.
СК 11 Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.	ПРН 13 Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	2		
Семестр	3		
Кількість кредитів ECTS	9		
	денна форма		заочна форма
Аудиторні навчальні заняття	лекції	60 год.	30 год.
	семінари, практичні	30 год.	16 год.
Самостійна робота		150 год.	194 год.

Форма контролю	підсумкового	Екзамен (30 годин)
-----------------------	---------------------	---------------------------

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Ділова іноземна мова (за проф.спрям.)	
Етичні стандарти професійної діяльності юриста	
Верховенство права та правова система Європейського Союзу	
Медіація та інші позасудові способи врегулювання спорів	
Міжнародне кримінальне право	
Тлумачення та застосування норм права	
Застосування норм міжнародного приватного права	
Практика Європейського суду з прав людини в національній правовій системі	
Практичні аспекти реалізації права на працю в Україні	

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

Тема. Місце конституційної скарги в механізмі захисту прав людини в Україні.

Види та форми індивідуального доступу до конституційного правосуддя. Європейський досвід функціонування інституту конституційної скарги. Основні елементи європейського правового механізму функціонування конституційної скарги. Особливості функціонування інституту конституційної скарги у деяких європейських державах. Основні властивості та сучасні моделі конституційної скарги.

Питання для самостійного вивчення: Особливості правової природи конституційної скарги та її функціонального призначення. Роль конституційної скарги у забезпеченні прав людини та впровадженні європейських стандартів правового захисту.

Тема. Порядок звернення із конституційною скаргою до Конституційного Суду України.

Конституційна скарга як інститут конституційного права. Конституційна скарга як спосіб вирішення конституційно-правового спору. Форми звернення та вимоги до конституційної скарги. Суб'єкти права на конституційну скаргу.

Питання для самостійного вивчення: Прийнятність та забезпечення конституційної скарги. Забезпечувальний наказ. Судовий активізм та його прояви при розгляді конституційних скарг Конституційним Судом України.

Тема. Форми публічного адміністрування та антикорупційні гарантії їх ефективного функціонування.

Інструменти публічного адміністрування: нормативний акт, адміністративний акт, адміністративний договір. Адміністративна процедура та її види. Обмеження, що застосовуються до публічних службовців щодо запобігання корупційним проявам.

Питання для самостійного вивчення: Поняття та ознаки інструмента публічного адміністрування. Види інструментів публічного адміністрування. Вибір інструментів публічного адміністрування. Адміністративний розсуд у публічному адмініструванні. Зміст і значення антикорупційної експертизи нормативно-правового акта. Визнання нормативно-правового акта протиправним. Зв'язок протиправності з фактом недотримання формальних вимог під час підготовки та видання акта. Адміністративна справа, процедурна дія, рішення. Принципи адміністративної процедури. Адміністративний орган. Учасники адміністративного провадження. Строки та офіційне засвідчення в адміністративному провадженні.

Тема. Практичні аспекти правозастосування адміністративно-правових норм в контексті реалізації адміністративної відповідальності.

Адміністративне деліктне право. Провадження в справі про адміністративний проступок: стадії, правовий статус учасників, акти, що ухвалюються на окремих стадіях провадження.

Питання для самостійного вивчення: Законодавчі акти, що регулюють відносини адміністративної відповідальності. Відмежування адміністративного правопорушення від кримінального правопорушення. Види юридичних складів адміністративного правопорушення. Правила накладення адміністративних стягнень. Особливості проваджень у справах про адміністративні правопорушення. Призначення заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення. Перегляд постанов та оскарження рішень у справах про адміністративні правопорушення, як гарантії захисту прав, свобод та інтересів особи, що притягається до адміністративної відповідальності, так й потерпілої сторони.

Тема. Компетенція та нормативно-правові засади діяльності адміністративних судів.

Офіційне з'ясування всіх обставин у справі як спеціальний принцип адміністративного судочинства. Предметна, інстанційна та територіальна юрисдикція адміністративних судів.

Питання для самостійного вивчення: Завдання адміністративного судочинства. Критерії оцінювання рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів публічного адміністрування. Джерела права (матеріального та процесуального), які застосовує адміністративний суд. Форми адміністративного судочинства (загальне і спрощене), відмінності між ними. Справи, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів. Розмежування предметної юрисдикції адміністративних судів. Розгляд кількох пов'язаних між собою вимог. Підсудність справ за вибором позивача. Виключна підсудність.

Тема. Актуальні питання провадження в адміністративному суді.

Способи судового захисту прав, свобод, інтересів особи від порушень з боку суб'єкта владних повноважень. Позовне провадження: практичні проблеми розгляду і вирішення адміністративних справ. Перегляд судових рішень в адміністративних справах.

Питання для самостійного вивчення: Загальні способи звернення до адміністративного суду та захисту права у публічно-правових відносинах. Спеціальні способи захисту порушених прав в адміністративному суді. Встановлення зв'язку між правопорушенням та способом захисту права. Усунення перешкод у здійсненні права, як мета заявлених позовних вимог.

Тема. Міжнародно-правові засади співробітництва України з суб'єктами міжнародного права.

Порядок укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів України. Міжнародно-правові питання участі України в міжнародних організаціях. Міжнародно-правові підстави та засоби зміни державної території.

Дія міжнародного права в національній правовій системі України. Міжнародно-правові інструменти впливу правової системи Європейського Союзу на правопорядок України, зокрема питання наднаціональності.

Питання для самостійного вивчення:

1. Міжнародно-правові засоби вирішення спорів.
2. Практика розгляду спорів за участі України у міжнародних судових установах.

3. Наслідки порушення міжнародно-правових зобов'язань у міжнародному праві.

Тема. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Загальні положення і правовий статус Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Структура Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Основні елементи Угоди: повага до демократичних принципів, прав та основоположних свобод людини, верховенство права.

Питання для самостійного вивчення:

1. Цілі асоціації за Угодою.
2. Складові Угоди: політична, економічна та торгова інтеграція.

Тема. Міжнародне співробітництво у сфері колективної безпеки, щодо режиму морських, повітряних та космічних просторів, охорони навколишнього середовища

Правове регулювання застосування сили у міжнародних відносинах та систем колективної безпеки. Питання статусу та режиму морських просторів, зокрема участь України у міжнародних конвенційних механізмах. Міжнародно-правові засади статусу та режиму повітряних та космічних просторів, зокрема участь України у міжнародних конвенційних механізмах. Міжнародні зобов'язання України у сфері охорони навколишнього середовища.

Питання для самостійного вивчення:

1. Випадки правомірного застосування збройної сили в міжнародних відносинах за статуттом ООН.
2. Інтервенція за запрошенням.
3. Гуманітарна інтервенція.

Тема. Зобов'язання України у сфері захисту прав людини

Міжнародні зобов'язання України у сфері захисту прав людини та міжнародні механізми контролю за їх виконанням. Роль і значення (Європейської) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. та практики Європейського суду з прав людини для правової системи України. Міжнародно-правові стандарти і конституційне законодавство України про правовий статус індивіда.

Питання для самостійного вивчення:

1. Універсальні правозахисні механізми.
2. Реалізація міжнародно-правових стандартів прав і свобод людини.

Тема. Актуальні проблеми загальнотеоретичних засад формування правочину.

Загальні та спеціальні вимоги до змісту правочину. Вимоги до оформлення правочину. Нотаріальне посвідчення правочину. Правові наслідки недійсності правочину.

Питання для самостійного вивчення. Правові наслідки вчинення правочину малолітньою особою за межами її цивільної дієздатності.

Правові наслідки вчинення правочину неповнолітньою особою за межами її цивільної дієздатності. Правові наслідки вчинення правочину особою обмеженою у дієздатності та недієздатною. Правові наслідки вчинення правочину, який порушує публічний порядок, під впливом помилки, обману, насильства. Правові наслідки правочину, який вчинено у результаті зловмисної домовленості представника однієї сторони з другою стороною, під впливом тяжкої обставини, фіктивного та удаваного правочину.

Тема. Загальнотеоретичні питання захисту права власності в цивільному праві

Загальна характеристика захисту права власності в цивільному праві України. Речово-правові способи захисту права власності в цивільному праві. Зобов'язально-правові способи захисту права власності в цивільному праві.

Питання для самостійного вивчення: Засади захисту права власності. Право власника на витребування майна із чужого незаконного володіння. Право власника на витребування майна від добросовісного набувача. Розрахунки при витребуванні майна із чужого незаконного володіння. Захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння. Визнання незаконним правового акта, що порушує право власності. Відшкодування шкоди, завданої власникові земельної ділянки, житлового будинку, інших будівель у зв'язку із зниженням їх цінності.

Тема. Правове регулювання права інтелектуальної власності

Інтелектуальна власність: історичний розвиток та сучасне розуміння. Використання інтелектуальної власності. Види відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності. Форми захисту прав інтелектуальної власності.

Питання для самостійного вивчення: Використання об'єкта права інтелектуальної власності. Право інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з використанням трудового договору та за замовленням. Захист права інтелектуальної власності судом. Твори, які не є об'єктами авторського права. Особисті немайнові та майнові права автора. Використання твору за згодою та без згоди автора (правомірне використання). Співавторство, строк чинності майнових прав на твір.

Тема. Ефективність представництва для захисту прав, свобод та інтересів у порядку цивільного судочинства.

Повноваження представника в суді. Документи, що підтверджують повноваження представників: проблеми судової практики.

Питання для самостійного вивчення. Самопредставництво юридичних осіб. Самопредставництво держави.

Тема. Проблеми розмежування цивільної юрисдикції від інших видів юрисдикції.

Поняття та види цивільної юрисдикції. Предметна юрисдикція. Суб'єктна юрисдикція. Територіальна юрисдикція (підсудність). Правила територіальної підсудності цивільних судів. Наслідки порушення правил підсудності. Порядок передачі справи з одного суду до іншого. Цивільна та адміністративна

юрисдикція: проблеми розмежування. Цивільна та господарська юрисдикція: проблеми розмежування.

Питання для самостійного вивчення. Приклади актуальних проблемних питань розмежування цивільної юрисдикції від інших видів. .

Тема. Позовне провадження: практичні проблеми розгляду і вирішення цивільних справ.

Позов. Поняття позову та його елементи. Види позовів. Підстави та види забезпечення позову. Зустрічне забезпечення. Заяви по суті справи, їх види. Позовна заява, її зміст та форма. Пред'явлення позову. Залишення позовної заяви без руху, повернення заяви, відмова у відкритті провадження в справі.

Відкриття провадження у справі. Право на звернення до суду за судовим захистом. Передумови права на звернення до суду та порядок його здійснення. Правові наслідки відкриття провадження у справі.

Підготовче провадження. Загальна характеристика підготовчого провадження. Зміст і порядок проведення підготовчого судового засідання. Захист відповідача від пред'явленого позову. Відзив, заперечення та зустрічний позов. Відмова позивача від позову, визнання позову відповідачем. Мирова угода сторін. Врегулювання спору за участю судді.

Розгляд справи по суті. Електронне судочинство.

Рішення суду. Порядок ухвалення судового рішення. Вимоги, яким повинно відповідати судове рішення. Законність і обґрунтованість судового рішення. Проголошення судового рішення. Набрання рішенням суду законної сили.

Питання для самостійного вивчення. Право на звернення до суду за судовим захистом. Загальна характеристика підготовчого провадження. Електронне судочинство.

Тема. Особливості розгляду цивільних справ у порядку наказного провадження.

Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ. Скасування судового наказу. Набрання судовим наказом законної сили та видача його стягувачеві.

Питання для самостійного вивчення. Історичний нарис наказного провадження.

Тема. Особливості розгляду цивільних справ у порядку окремого провадження.

Справи про зміну правового статусу фізичної особи та встановлення фактів, що мають юридичне значення. Розгляд справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою. Розгляд справ про усиновлення. Розгляд справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення.

Справи про застосування встановлених законом заходів щодо захисту прав та законних інтересів. Розгляд справ про надання особі психіатричної допомоги в примусовому порядку. Розгляд справ про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу. Розгляд судом справ про видачу і продовження обмежувального припису.

Питання для самостійного вивчення. Історичний нарис окремого провадження.

Тема. Актуальні проблеми перегляд судових рішень у цивільному судочинстві України.

Проблеми апеляційного провадження. Право апеляційного оскарження. Строк на апеляційне оскарження. Форма й зміст апеляційної скарги, порядок її подання. Повноваження суду апеляційної інстанції.

Проблеми касаційного провадження. Підстави касаційного оскарження. Строк на касаційне оскарження. Форма й зміст касаційної скарги, порядок її подання. Повноваження суду касаційної інстанції.

Перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами. Підстави перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами: практичні проблеми застосування.

Питання для самостійного вивчення. Моделі оскарження та перегляду судових рішень. Судові помилки, їх причини та класифікація. Право на оскарження судових рішень та право на справедливий судовий розгляд. Форми перегляду судових рішень.

Тема. Особливості становлення та розвитку інституту працевлаштування в Україні.

Характеристика основних прав та державних гарантій у сфері зайнятості населення. Основні напрями реалізації державної політики у сфері зайнятості в Україні. Поняття зайнятості, її види. Проблеми правового регулювання зайнятості. Правове регулювання нестандартних форм зайнятості. Загальна характеристика категорій зайнятого населення. Державна служба зайнятості: структура та повноваження. Організаційно-правові основи забезпечення зайнятості та працевлаштування громадян.

Питання для самостійного вивчення. Поняття зайнятості, категорії зайнятого населення і основні державні гарантії у сфері зайнятості. Безробітні громадяни: поняття, порядок реєстрації, правовий статус. Особи, які не можуть бути визнані безробітними. Підходяща робота та критерії її підбору. Державна служба зайнятості та її повноваження. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Принципи та суб'єкти страхування. Страховий стаж. Допомога по безробіттю та визначення її розміру. Особливості працевлаштування за допомогою посередницьких організацій.

Тема. Актуальні проблеми реформування законодавства про працю в сфері трудових договірних відносин.

Поняття та основні ознаки трудового договору за законодавством України. Сторони трудового договору за законодавством України. Правова регламентація медичного огляду осіб при прийнятті на роботу за законодавством України. Право роботодавця на добір працівників за законодавством України. Форма трудового договору за законодавством України. Встановлення вимог до працівників за законодавством України. Документи, які подаються при укладенні трудового договору за законодавством України

Питання для самостійного вивчення. Правове регулювання конкурсної форми відбору працівників. Сутність контракту як особливого виду трудового договору в умовах сьогодення. Проблеми правового регулювання праці тимчасових працівників. Правові проблеми укладання строкових трудових договорів. Проблеми правового регулювання укладання трудового договору з надомниками. Проблеми правового регулювання сумісництва працівників. Загальна характеристика юридичних гарантій та трудового договору. Юридичні гарантії укладення трудового договору. Юридичні гарантії при зміні та розірванні трудового договору. Правове регулювання відносин, які виникають за договором лізингу праці. Правове регулювання гнучкого режиму робочого часу. Види трудових договорів за законодавством України. Трудовий договір про надомну працю. Лізингова праця: правові та моральні аспекти

Тема. Ефективність забезпечення трудової дисципліни в сучасних умовах господарювання

Генезис розвитку інституту дисципліни праці в трудовому праві України. Поняття, соціальна сутність та складові елементи забезпечення трудової дисципліни. Сучасний стан нормативно-правового регулювання трудової дисципліни в Україні. Зарубіжні стандарти у сфері забезпечення трудової дисципліни. Метод у системі правового регулювання суспільних відносин. Характерні риси та особливості методу трудового права. Система методів забезпечення трудової дисципліни

Питання для самостійного вивчення. Метод переконання та виховання в механізмі забезпечення трудової дисципліни. Економічні методи забезпечення трудової дисципліни. Організаційні методи забезпечення трудової дисципліни. Метод заохочення до сумлінної праці. Метод примусу в системі забезпечення трудової дисципліни. Заходи дисциплінарної та матеріальної відповідальності як вираження методу примусу.

Тема. Методи регулювання у міжнародному приватному праві.
Колізійний метод правового регулювання у міжнародному приватному праві. Види колізійних норм у міжнародному приватному праві. Типи колізійних прив'язок у міжнародному приватному праві. Матеріально-правовий метод у міжнародному приватному праві. Види матеріально-правових норм у міжнародному приватному праві.

Питання для самостійного вивчення. Форми колізійного методу у міжнародному приватному праві: національно-правова та міжнародно-правова. Форми матеріально-правового методу: міжнародні договори та норми у внутрішньому законодавстві.

Тема. Договірні зобов'язання у міжнародному приватному праві.

Особливості приватно-правових договорів з іноземним елементом. Поняття та ознаки зовнішньоекономічного договору. Колізійне регулювання договірних зобов'язань. Джерела регулювання договірних зобов'язань.

Питання для самостійного вивчення.

Види договорів у міжнародному приватному праві. Укладення, зміна та розірвання договорів у міжнародному приватному праві. Свобода договору у міжнародному приватному праві.

Тема. Деліктні зобов'язання у міжнародному у міжнародному приватному праві.

Виникнення та розвиток деліктних зобов'язань у міжнародному приватному праві. Колізійне регулювання деліктних зобов'язань. Регулювання деліктних зобов'язань у міжнародних конвенціях.

Питання для самостійного вивчення. Закон місця вчинення делікту у міжнародному приватному праві. Закон місця заподіяння шкоди у міжнародному приватному праві.

Тема. Національна та міжнародна правова політика щодо призначення покарання та застосування інших заходів кримінально-правового впливу.

Застосування норм національного кримінального права та кримінального права зарубіжних країн щодо призначення покарання та звільнення від покарання та його відбування.

Питання для самостійного вивчення: застосування норм національного кримінального права та кримінального права зарубіжних країн щодо інших заходів кримінально-правового впливу.

Тема. Огляд судової практики касаційного кримінального суду щодо злочинів проти основ національної безпеки.

Державна зрада. Колабораційна діяльність. Пособництво державі-агресору. Несанкціоноване поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану.

Питання для самостійного вивчення: Фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України. Перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань.

Тема. Огляд судової практики касаційного кримінального суду щодо кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я.

Умисні вбивства. Привілейовані види умисного вбивства. Вбивство через необережність. Тілесні ушкодження. Домашнє насильство. Злишення в небезпеці. Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані.

Питання для самостійного вивчення: Доведення до самогубства. Завдання фізичних або моральних страждань.

Тема. Огляд судової практики касаційного кримінального суду у складі Верховного суду щодо кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи.

Незаконне позбавлення волі або викрадення людини. Захоплення заручників. Торгівля людьми.

Питання для самостійного вивчення: Насильницьке зникнення. Використання малолітньої дитини для зайняття жебрацтвом.

Тема. Національні та міжнародні стандарти дотримання прав людини у кримінальному провадженні.

Поняття, юридична природа і обов'язкова сила стандартів прав людини. Загальна декларація прав людини 1948 р. про права і свободи. Особливості реалізації засади верховенства права у кримінальному провадженні.

Види неналежного поведження під час здійснення кримінального провадження. Форми забороненого поведження під час здійснення кримінального провадження. Гарантії проти жорстокого поведження у кримінальному провадженні.

Особливості дотримання засади верховенства права під час досудового розслідування. Критерії ефективного розслідування за умови дотримання прав та свобод людини.

Особливості реалізації засади верховенства права у судовому провадженні. Оцінка судом доказів, отриманих внаслідок катування, нелюдського або такого, що принижує гідність особи, поведження або погрози застосування такого поведження, на предмет їх допустимості.

Судова практика у справах про порушення заборони катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження та покарань в Україні

Питання для самостійного вивчення: Проблеми застосування практики Європейського суду з прав людини у сфері кримінального судочинства.

Тема. Особливості реалізації національних та міжнародних стандартів кримінального судочинства у судовому провадженні.

Поняття, значення та джерела національних і міжнародних стандартів кримінального судочинства у судовому провадженні. Нормативно-правові акти, які є джерелами кримінального процесуального права. Нормативно-правові акти, які сприяють врегулюванню організаційних аспектів кримінальної процесуальної діяльності, але не є джерелами кримінального процесуального права. Нормативно-правові акти, які мають рекомендаційний характер і використовуються при удосконаленні кримінального процесуального права та правозастосовної практики.

Суб'єкти реалізації національних та міжнародних стандартів у судовому провадженні. Суд як основний суб'єкт їх реалізації. Інші суб'єкти реалізації національних та міжнародних стандартів у судовому провадженні.

Складові механізми реалізації стандартів кримінального судочинства у судовому провадженні. Напрямки реалізації судом національних та

міжнародних стандартів у судовому провадженні: організаційно-функціональні, здійснення правосуддя, взаємодії з іншими учасниками судового провадження.

Забезпечення у судовому провадженні реалізації національних та міжнародних стандартів права на свободу і особисту недоторканність. Реалізація у кримінальному судочинстві національних та міжнародних стандартів права особи на повагу до приватного і сімейного життя. Реалізація у кримінальному судочинстві національних та міжнародних стандартів права на правничу (правову) допомогу. Реалізація у судовому провадженні національних та міжнародних стандартів засади рівності перед законом і судом.

Питання для самостійного вивчення: Гарантії дотримання національних та міжнародних стандартів у сфері кримінального судочинства під час судового провадження.

Тема. Відповідальність за порушення норм міжнародного гуманітарного права.

Забезпечення поваги до норм міжнародного гуманітарного права. поняття та ознаки злочинів. Види міжнародних злочинів. Індивідуальна кримінальна відповідальність.

Питання для самостійного вивчення: Звичаєві норми міжнародного гуманітарного права. Нюрнберзький трибунал (1945 рік). Токійський трибунал (1946 рік). Міжнародний кримінальний трибунал щодо колишньої Югославії (1993 рік). Міжнародний кримінальний трибунал щодо Руанди (1998 рік).

Тема. Міжнародний кримінальний суд.

Механізм Міжнародного кримінального суду. Діяльність Міжнародного кримінального суду. Конституція Україна та Римський статут Міжнародного кримінального суду.

Питання для самостійного вивчення: Найгучніші справи, які розглядав Міжнародний кримінальний суд.

Тема. Зобов'язання припинити порушення міжнародного гуманітарного права.

Відповідальність командування. Накази начальників. Режим серйозних порушень міжнародного кримінального суду.

Питання для самостійного вивчення: Перехідне правосуддя в постконфліктному миробудуванні.

Тема. Правнича професія: глобальний та національний контексти.

Незалежність, безсторонність та добросовісність. Об'єктивність і недопущення конфлікту інтересів, вимоги щодо сумісництва. Відданість верховенству права та правам людини. Конфіденційність та збереження професійної таємниці. Етичні засади взаємовідносин між правниками. Реагування на неетичну поведінку колег. Дотримання високих етичних стандартів на робочому місці і поза ним, офлайн та онлайн. Дисциплінарна відповідальність правника за порушення етичних стандартів.

Питання для самостійного вивчення. Соціальне призначення правничої професії. Моральний сенс правничої професії. Функції правника в суспільстві.

Роль правника у становленні демократії, забезпеченні поваги до прав людини і верховенства права, протидії корупції. Світоглядні та морально-етичні цінності правничої професії. Критерії доброчесності представників правничої професії. Професійна незалежність правничої професії. Людська та професійна гідність представників правничої професії.

Зміст практичних занять

Тема. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань організації та функціонування органів та посадових осіб публічної влади

1. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань організації та функціонування парламенту України.
2. Правовий статус народного депутата України у правових позиціях Конституційного Суду України.
3. Правовий статус Президента України у правових позиціях Конституційного Суду України.
4. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань організації та функціонування Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади.

Тема. Форми публічного адміністрування та антикорупційні гарантії їх ефективного функціонування.

1. Поняття та види інструментів публічного адміністрування.
2. Нормативний акт, як інструмент публічного адміністрування.
3. Адміністративний акт та адміністративний договір, як інструменти публічного адміністрування.
4. Адміністративна процедура та її види.
5. Обмеження, що застосовуються до публічних службовців щодо запобігання корупційним проявам.

Тема. Завдання та основні засади адміністративного судочинства. Юрисдикція адміністративних судів.

1. Офіційне з'ясування всіх обставин у справі як спеціальний принцип адміністративного судочинства.
2. Предметна, інстанційна та територіальна юрисдикція адміністративних судів.
3. Способи судового захисту прав, свобод, інтересів особи від порушень з боку суб'єкта владних повноважень.
4. Позовне провадження: практичні проблеми розгляду і вирішення адміністративних справ.
5. Перегляд судових рішень в адміністративних справах.

Тема. Міжнародно-правові засади співробітництва України з суб'єктами міжнародного права

1. Порядок укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів України.

2. Міжнародно-правові питання участі України в міжнародних організаціях.
3. Міжнародно-правові підстави та засоби зміни державної території.
4. Дія міжнародного права в національній правовій системі України.
5. Міжнародно-правові інструменти впливу правової системи Європейського Союзу на правопорядок України, зокрема питання наднаціональності.

Тема. Міжнародне співробітництво у сфері колективної безпеки, щодо режиму морських, повітряних та космічних просторів, охорони навколишнього середовища

1. Правове регулювання застосування сили у міжнародних відносинах та систем колективної безпеки.
2. Статус та режим морських просторів.
3. Міжнародно-правові засади статусу та режиму повітряних та космічних просторів.
4. Міжнародні зобов'язання України у сфері охорони навколишнього середовища.

Тема. Загальнотеоретичні питання захисту права власності в цивільному праві

1. Класифікація цивільно-правових способів захисту права власності.
2. Методологічні засади регулювання способів захисту права власності.
3. Витребування майна з чужого незаконного володіння.
4. Усунення перешкод у здійсненні власником права користування та розпоряджання своїм майном.
5. Визнання права власності.
6. Визнання незаконним правового акта, що порушує право власності.
7. Захист права власності у договірних зобов'язаннях.
8. Способи захисту права власності у недоговірних зобов'язаннях.

Тема. Цивільний процес

1. Ефективність представництва для захисту прав, свобод та інтересів у порядку цивільного судочинства.
2. Проблеми розмежування цивільної юрисдикції від інших видів юрисдикції.
3. Позовне провадження: практичні проблеми розгляду і вирішення цивільних справ.
4. Особливості розгляду цивільних справ у порядку наказного провадження.
5. Особливості розгляду цивільних справ у окремого наказного провадження.
6. Актуальні проблеми перегляд судових рішень у цивільному судочинстві України.

Тема. Актуальні проблеми та правовий механізм матеріальної відповідальності в трудових відносинах.

1. Поняття і загальна характеристика матеріальної відповідальності, її відмінність від цивільно-правової відповідальності.

2. Підстава та умови матеріальної відповідальності.
3. Види матеріальної відповідальності. Визначення розміру шкоди та порядок її відшкодування.
4. Особливості матеріальної відповідальності роботодавця за шкоду, заподіяну працівникові.
5. Відшкодування моральної шкоди.

Тема. Основи права власності у міжнародному приватному праві.

1. Нормативно-правові акти, які регулюють питання власності у міжнародному приватному праві.
2. Загальні питання права власності у відносинах з «іноземним елементом» за законодавством України.
3. Правовий статус об'єктів, що є спільними для кількох держав.
4. Колізійні питання права власності у міжнародному приватному праві.
5. Колізійні питання права власності за законодавством України.

Тема. Особливості шлюбно-сімейних відносини у міжнародному приватному праві.

1. Поняття «шлюбу» у різних правових системах.
2. Матеріальні умови укладення шлюбу, що існують у правових системах сучасності.
3. Формальні умови укладення шлюбу, що існують у правових системах сучасності.
4. Особисті відносини між подружжям за національним правом.
5. Майнові права та обов'язки подружжя за національним правом.

Тема. Актуальні проблеми злочинів проти основ національної безпеки.

1. Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади: окремі різновиди злочину, особливості їх окремих форм.
2. Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України: об'єктивні та суб'єктивні ознаки складів злочину.
3. Державна зрада: загальні ознаки складу злочину, особливості окремих форм.
4. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки посягання на життя державного чи громадського діяча.
5. Диверсія: загальні ознаки складу злочину, особливості окремих форм.

Тема. Застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

1. Поняття, види та класифікація заходів забезпечення кримінального провадження.
2. Загальний порядок застосування заходів забезпечення кримінального провадження.
3. Запобіжні заходи: поняття та види. Мета і підстави застосування запобіжних заходів.

4. Загальний порядок застосування запобіжних заходів. Зміна чи скасування запобіжного заходу.

Тема. Міжнародна відповідальність за порушення міжнародного гуманітарного права.

1. Поняття та ознаки міжнародного злочину.
2. Відповідальність держав за дії своїх представників.
3. Внесок у протиправну поведінку сторін, що воюють.
4. Репарації.
5. Індивідуальна кримінальна відповідальність за порушення МГП.
6. Обов'язок держав проводити розслідування та переслідувати порушників або видавати їх.

Тема. Універсальна юрисдикція держав щодо міжнародних злочинів у міжнародному праві. Юрисдикція України щодо міжнародних злочинів. Зобов'язання України щодо відповідальності за міжнародні та конвенційні злочини.

1. Поняття універсальної юрисдикції.
2. Історичні приклади використання універсальної юрисдикції.
3. Юрисдикція України щодо міжнародних злочинів.
4. Правові засади дотримання ратифікованих Україною міжнародних договорів.
5. Поняття і класифікація конвенційних злочинів.

Тема. Етичні засади здійснення правосуддя

1. Суддівська етика: поняття та значення для правової системи.
2. Суддівська етика: практика Громадської ради доброчесності.
3. Дисциплінарна відповідальність судді: природа, особливості, співвідношення із іншими видами юридичної відповідальності.
4. Процедури та гарантії під час притягнення до дисциплінарної відповідальності судді.
5. Дисциплінарна відповідальність судді за порушення правил суддівської етики: практика Вищої ради правосуддя.
6. Суспільне призначення суду. Етика судового процесу. Судова риторика. Дотримання правил етикету в судовому процесі.

**Зміст самостійної роботи студентів
Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни
«Національної та міжнародної правової політики»**

Найменування видів робіт	Розподіл годин	
	денна форма	заочна форма
Самостійна робота, год., у т. ч.:	150 год.	194 год.
Оцінювання матеріалу, викладеного в лекціях	30	16
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	16	8
Підготовка звітів з практичних робіт	-	-
Підготовка до поточного контролю	30	30
Оцінювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	74	140

ПОЛІТИКА КУРСУ

Усі теоретичні та методичні матеріали з навчальної дисципліни, а також графік відпрацювань, знаходяться в «Системі дистанційної освіти». Відвідування занять з курсу є обов'язковим.

З метою закріплення матеріалу під час вивчення курсу може бути проведено проміжний тестовий контроль, який не тільки дозволить здобувачам краще запам'ятати вивчений матеріал, а й підготуватися до підсумкового контролю.

Будь-які прояви академічної недоброчесності врегульовуються відповідно до чинних в університеті правил і положень. Усі студенти під час занять мають поводитися відповідно до етичних норм, що діють в Університеті Короля Данила.

Поведінка поведження здобувачів у аудиторії і взаємини з викладачем здійснюються у відповідності до Кодексу корпоративної етики та Принципів і норм академічної доброчесності, як функціонують в УКД.

Під час аудиторної роботи для здобувачів заочної форми навчання на лекційних та практичних заняттях викладається матеріал з охопленням усіх проголошених тем у скороченій формі.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця в галузі права.

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
-------------------------------	----------------	------------------

<p>Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.</p> <p>Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.</p> <p>Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.</p> <p>Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.</p>	<p>Словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні презентації); інтерактивні методи (case study, дискусія, brainstorming, робота в команді (групах)).</p> <p>Методи навчальної роботи щодо застосування знань на практиці із формування умінь та навичок: (написання проєктів правозастосовних актів, нормативно-правових актів).</p>	<p>Екзамен</p>
---	---	----------------

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %
Національна диференційована шкала	
Відмінно	90 – 100
Добре	75 – 89
Задовільно	60 – 74
Незадовільно	0 – 59
Національна недиференційована шкала	
Зараховано	60 – 100
Не зараховано	0 – 59
Шкала ECTS	
A	90 – 100
B	83 – 89
C	75 – 82

D	67 – 74
E	60 – 66
FX	35 – 59
F	0 – 34

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів», яке розміщено на сайті університету в розділі «Публічна інформація»: <https://ukd.edu.ua/node/1149>

Здобувачі мають право оскаржувати результати поточного оцінювання, а також інформувати про факти конфліктних ситуацій в академічній групі чи з викладачем у відповідності до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій».

Фіксація поточного контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали - “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов’язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі.

Здобувачі які ведуть конспект лекцій, мають план-проспект семінарського заняття, а також формулюють власну аналітичну думку з конкретного питання можуть претендувати на оцінку відмінно “5”. Також здобувачі, які приймають активну участь в обговоренні відповідей своїх колег можуть отримати додаткові бали до власної відповіді, або окрему оцінку. Якщо здобувач відповідав усно і виконував тестові завдання під час семінару, викладач вносить до Журналу дві оцінки.

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

Підсумковий контроль знань у формі диференційованого заліку проводиться у вигляді письмового завдання (проекту). За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів.

Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно Шкали оцінювання

знань за ЄКТС) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

Конституційне право України

1. Савчин, М. Конституційна юстиція та забезпечення конституційного порядку: 2005-2020 : монографія / М. Савчин ; Ужгород. нац. ун-т, НДІ порівнял. публіч. права та міжнар. права. Ужгород : Рік-У, 2020. 384 с.
2. Взаємні здобутки Європейської Комісії; За демократію через право; і органів конституційної юстиції та проблеми тлумачення у конституційному судочинстві : зб. матеріалів і тез міжнар. онлайн-конф., 25 черв. 2010 р. / Конституц. Суд України, Європ. коміс.; За демократію через право; (Венец. коміс.), ОБСЄ. Київ : ВАІТЕ, 2020. 178 с.
3. Селіванов, А. О. Конституційний судовий процес (схеми нормативно-правової логістики) : дод. до наук.-метод. посіб. ; Конституційне правосуддя в Україні; / А. О. Селіванов. Київ : Логос, 2021. 45 с.
4. Конституційне право України [Текст] : посіб. для підгот. до іспитів / Т. М. Слінько [та ін.] . 7-ме вид., перероб. та допов. - Харків : Право, 2022. - 386 с.
5. Яковлев, А. А.. Конституційний процес в Україні: теоретичні і практичні аспекти реалізації [Текст] : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.02 - Конституційне право; муніципальне право / А. А. Яковлев ; наук. консультант О. В. Скрипнюк ; Національний університет; Острозька академія; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : б. в., 2021. 436 с.
6. Конституційне право [Текст] : підручник / Ю. Г. Барабаш, О. М. Бориславська, В. М. Венгер ; ОБСЄ. Київ : ВАІТЕ, 2021. 528 с.

Адміністративне право України

1. Адміністративне право : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / [Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, В. В. Зуй та ін.]. Вид. 6-те, допов. та перероб. З опорою на законодавство станом на 1 квіт. 2021 р. Харків : Право, 2021. 196 с.
2. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін.; за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. Видання третє. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 584 с.
3. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні: посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / [І. М. Балакарева, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін.]; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. - Харків : Право, 2019. 190 с.
4. Загальне адміністративне право : підручник / [Гриценко І. С., Мельник Р. С., Пухтецька А. А. та інші]; за заг. ред. І. С. Гриценка. К. : Юрінком Інтер, 2015. 568 с.
5. Мельник Р.С., Бевзенко В.М. Загальне адміністративне право: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.С. Мельника. К.: Ваіте, 2014. 376 с.

Адміністративне судочинство в Україні

1. Кодекс адміністративного судочинства України: Науково-практичний коментар / за заг. ред. д. ю. н., професора, академіка Академії наук вищої школи України М.М. Ясинка. К.: Алерта, 2018. 522 с.
2. Адміністративне судочинство в Україні: Блок тестових завдань. [Бабін.І.І., М. Гаврилук Р.О., Ковбас І.В. та ін.] ; за заг. ред. Р.О. Гаврилук. Чернівці: Право, 2019. 672 с.
3. Адміністративне судочинство в питаннях та відповідях: Навч. посіб. / за заг. ред. Н.Ю. Задираки, Є.С.Герасименка. Київ : ВД «Дакор», 2019. 224 с
4. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні 6 посіб. для підг. До зовн. незалеж. оцінювання / [І. М. Балакарева, М.І. Белікова, І. В. Бойко та ін.] ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Х. : Право, 2020. 238 с.
5. Адміністративний процес України: теорія, практика : Підручник. 2-ге вид / Смокович М. І., Бевзенко В. М., К.: ВД «Дакор», 2021. 1204 с.

Міжнародне публічне право, міжнародний захист прав людини

1. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. / В. В. Мицик, М. В. Буроменський, О. В. Буткевич та ін.; за ред. В. В. Мицика. Харків : Право, 2019. Т. 1: Основи теорії. 416 с.
2. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. / В. В. Мицик, М. В. Буроменський, О. В. Буткевич та ін.; за ред. В. В. Мицика. Харків : Право, 2019. Т. 2: Основні галузі. 624 с.
3. Міжнародне право. Мультимедійний посібник. Національна академія внутрішніх справ. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/mg/lectures/lecture_1.html
4. Перепьолкін С.М. Міжнародне право : словник-довідник / [С. М. Перепьолкін, Т. Л. Сироїд, Л. А. Філянїна] : за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Сироїд Т. Л. Харків : Юрайт, 2014. 403 с. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/mg/lectures/lecture_1.html
5. Тимченко Л.Д. Міжнародне право : підручник / Л. Д. Тимченко, В. П. Кононенко. К. : Знання, 2012. 631 с. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/436-mjnarodne-pravo-timchenko-ld-.html>
6. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. та додаткові протоколи, рат. Законом України від 17.07.1997 р. (зміни в назві конвенції згідно Закону України від 09.02.2006р.) // Офіційний вісник України 2006. № 32. Ст. 2371. // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
7. Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т.І.Дудаш. – 2-ге вид., змінене і доповнене. К. : Алерта, 2014. 488с.
8. Строїд Т.Л. Фоміна Л.О. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник. К.: Право, 2019. 310 с.
9. Манукян В.И. Страсбургское право. Европейский суд по правам человека. Право, практика, комментарий / В.И.Манукян. - Харьков : Право, 2017. 600 с.

10. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с. // <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/>

Цивільне право України

1. Дзера О.В. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. К. : Юрінком Інтер, 2018. 1200 с.
2. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України / В. Г. Ротань (відпов. ред.), А. Г. Ярема, В. В. Кривенко, В. Я. Карабань, О.Є. Сонін. 2-е вид. Х.: Фактор, 2020. Т.1. 800 с.
3. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 томах / за ред. Дзера О.В., Луць В.В., Кузнєцова Н.С.К: Юрінком Інтер, 2019. 1800 с.
4. Оновлення цивільного кодексу України: формування підходів. Колективна монографія / за ред. Є. О. Харитонова, А. С. Довгерт та ін. К.: Юркнига, 2021. 700 с.
5. Речове право: пріоритети та перспективи. Матеріали Київських правових читань. Київ, 22 березня 2019 року / Р. А. Майданик, Я. М. Романюк та ін.; відп. ред. Р. А. Майданик. К.: Алерта, 2019. 266 с.
6. Цивільне право (загальна частина) Навчально-методичний посібник. Кіріяк О. В., Пацурківський Ю. П., Гудима-Підвербецька М. М., Бурка А. В., Галкевич С. В. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 298 с.
7. Цивільне право (особлива частина): навчальний посібник / укладачі: Н. М. Процьків, В. М. Никифорак, О. В. Кіріяк, А. В. Бурка, С. В. Галкевич. За заг. ред. Н. М. Процьків, В. М. Никифорака. Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.
8. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. / За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), Ч. 2. К.: Видавництво Ліра-К, 2018. 736 с.

Цивільне процесуальне право України

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. ВВР України. 2016. № 28. Ст. 532 в редакції від 02.06.2016 р. № 1401-VIII.
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-І. ВВР України. 2017. № 48. Ст. 436 в редакції Закону № 2147-VIII від 03.10.2017р.

Підручники

3. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондрат'єва, Л.А. Остафійчук, А.Л. Паскар, І.Ю. Татулич; за ред. О.В. Гетманцева. Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022, 412 с.
4. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондрат'єва, Л.А. Остафійчук, А.Л. Паскар, І.Ю. Татулич; за ред. О.В. Гетманцева. Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.

5. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв К.: Алерта, 2019. 506 с.
6. Ізарова І. О., Ханик-Посполітак Р. Ю. Цивільний процес України : Навч. посіб. для студ. юрид. спец. закладів вищої освіти / І. О. Ізарова, Р. Ю. Ханик-Посполітак. – 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : ВД «Дакор», 2019. 274 с.
7. Цивільний процес України: Підручник; [за заг. ред. д.ю.н.,доц. М.М. Ясинка]. К.: Алерта, 2014. 744 с.
8. Курс цивільного процесу: підручник / В.В. Комаров, В.А.Бігун, В.В. Баранкова та ін.; за ред. В.В. Комарова. Х.: Право, 2011.1352 с.
9. Цивільний процес України: Підручник / За ред. Є.О.Харитоновна, О.І.Харитонової, Н.Ю. Голубевої. К.: Істина, 2011.536 с.
- 10.Цивільний процес України: академічний курс: [підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.]; [за ред. С.Я. Фурси].К.:Видавець Фурса С.Я. :КНТ,2009.848 с.
- 11.Цивільний процес України: Кредитно-модульний навчальний посібник-практикум: За заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я. Фурси. К.: Видавець Фурса С.Я. : КНТ,2009. 456 с.

Коментарі ЦПК України

- 12.Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України. [текст]/За заг. ред. Короєда С.О. Київ.: Видавничий дім «Професіонал», 2018.496 с.
- 13.Зейкан Я.П. Цивільний процесуальний кодекс України. Станом на 15.06.2011: Наук.практ. Коментар. К.: КНТ, 2011. 680 с.
- 14.Теліпко В.Е. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України. Станом на 01.11.2011р. / За ред. Притики Ю.Д. К.: Центр учбової літератури, 2011. 696 с.
- 15.Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / С.С. Бичкова, Ю.В. Білоусов, В.І. Бірюков та ін.; За заг. ред. С.С. Бичкової. К.:Атіка, 2008. 840с.

Трудове право України

1. Бірюкова А. Г. Трудове право та трудове законодавство: проблеми співвідношення : монографія. Харків : Панов А. М., 2016. 401 с.
2. Іванов Ю. Ф., Іванова М. В. Трудове право України: навч. посіб. К. 2016. 244 с.
3. Мельник К. Ю. Трудове право України: підручник. Харків: Золота миля, 2014. 479 с.
4. Теоретичні засади трудового права України: підручник /за заг. ред. В. Л. Костюка, М. І. Іншина. Київ: «Видавництво Людмила», 2019. 452 с.
5. Трудове право в державах Європи: підручник. Венедіктов С. В., Спіцина Г. О. Київ: Ніка-Центр, 2017. 183 с.
6. Трудове право України: підручник. За загальною редакцією М. І. Іншина, В. Л. Костюка, В. П. Мельника. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 472 с.

7. Трудове право України: підручник (за ред. проф. О. М. Ярошенко). Харків: Вид-во 2022. 376 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/07/27/Trudove.pravo.Ukrayiny.26.07.2022.pdf>.

Міжнародне приватне право

1. Вакуленко А. О. Право Європейського Союзу: підручник / за ред. Р. А. Петрова. Вид. 9, змінене і доповнене. Харків: Право, 2019. 442 с.
2. Татарчук І., Дяків Т. Міжнародне право: навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 208 с.
3. Фединяк Г., Фединяк Л. Практикум з міжнародного приватного права та міжнародного процесу. Київ: Аперта, 2020. 224 с.
4. Фединяк Л., Фединяк Г. Міжнародне приватне право: підручник. Київ: Аперта, 2021. 524 с.

Кримінальне право України

1. Кримінальне право України : Загальна частина: підручник / В.Я. Тацій, В.І. Тютюгін, В.Я. Борисов, та ін., за ред. В.Я Тація, В.І Тютюгіна, В.Я. Борисова - 6-те видання, перероблене і доповнене. Харків : Право. 2020. 584 с.
2. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина. Вид. 8-ме, перероблене та доповнене. Київ : Алерта. 2022. 574 с.
3. Кримінальний кодекс України з постатейним коментарем, Висновками Верховного Суду України / упоряд. С.Г. Туманов. Харків : Право. 2019. 792 с.
4. Кримінальне право України : Особлива частина: підручник / В.Я Тацій, В.І.Тютюгін, В.Я. Борисов, та ін., за ред. В.Я Тація, В.І Тютюгіна, В.Я. Борисова. Вид. 6-те, перероблене і доповнене. Харків : Право. 2020. 768 с.
5. Кримінальне право України (Загальна та Особлива частини) : посібник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / В.І. Тютюгін, М.А. Рубашенко. Харків : Право. 2020. 322 с.

Кримінальне процесуальне право України

1. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навч. посіб. / Л. Д. Удалова, М. А. Макаров, Ю.І. Азаров, С. О. Заїка, О. В. Кубарева, О. В. Римарчук, В. В. Рожнова, Д. О. Савицький, А. В. Форостяний, О. Ю. Хабло. Видання 5-те, переробл. і доповн. Київ, 2020. 497 с.

2. Кримінальний процес України: навч. посіб. 2-ге видання, доповнене / за заг. ред. О. П. Кучинської, Ю. В. Циганюк. Київ : Юрінком Інтер, 2022. 476 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейним коментарем, висновками Верховного Суду : станом на 01.01.2021 / [упоряд. С.Г. Туманов]. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків : Право, 2021. 1008 с.
4. Тертишник В.М. Кримінальний процес України. Загальна частина: підручник. 9-ме вид., доповн. і перероб. Київ: Алерта, 2021. 458 с.
5. Тертишник В.М. Кримінальний процес України. Особлива частина: підручник. 9-ме вид., доповн. і перероб. Київ: Алерта, 2021. 438 с.

Міжнародне кримінальне право включаючи міжнародне співробітництво у сфері запобігання злочинності

1. Андрусяк Г. М. Кримінальна відповідальність неповнолітніх за законодавством зарубіжних країн // Правова позиція, Дніпро: Вісник Академії митної служби України. Серія: "Право" № 2 (27), 2020. С.114-119.
URL:<http://biblio.umsf.dp.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/4054/20%20%D0%93.%20%D0%9C.%20%D0%90%D0%BD%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%81%D1%8F%D0%BA.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
2. Гринчак В.А. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності): навч.посіб. Харків : Право, 2019. 440 с.
3. Зелінська Н. А. Теорія та практика міжнародного кримінального права : підручник: навч. посіб. Одеса : Фенікс, 2017. 582 с.
4. Фідря Ю.О. Європейські стандарти кримінального судочинства: Вежа-Друк, 2016. 42 с. URL: <https://www.law.eenu.edu.ua>.
5. Теорія та практика міжнародного кримінального права : підручник Одеса : Фенікс, 2017. 320 с.

Загальні етичні вимоги правничої професії

1. Професійна етика юриста: підручник / [В. С. Бліхар та ін.; за ред. проф. В. С. Бліхара]; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів; Хмельницький: Хмельниц. ун-т упр. та права, 2016. 357 с.
2. Резолюція «Професійна етика правосуддя» (2018). 300 с.
3. Деонтологічний кодекс (Кодекс правил здійснення адвокатської діяльності Європейського співтовариства, прийнятий у Страсбурзі у жовтні 1988 р.) // Коваль Н.В. Введение в юридическую специальность (деонтологический аспект): Курс лекцій. Донецк: центр подготовки абитуриентов, 1998.
4. Дітріх фон Гіндельбранд Етика.Український Католицький Університет. Львів: вида-во УКУ, 2002. 444 с.
5. Святоцька В.О. Етичні (деонтологічні) засади діяльності адвокатів в Україні та країнах ЄС. URL: http://lsej.org.ua/3_2016/53.pdf.